S. Code - 67952

TYLLB
Sem - V
08/12/2025

Time: 2 ½ Hours

Marks: 75

Q.No.1: Answer any six in two sentences. कोणतेही सहा प्रश्नांची दोन वाक्यांमध्ये उत्तरे द्या. **(12 Marks)**

a. Explain the object of Bhartiya Nagarik Suraksha Sanhita, 2023. भारतीय नागरीक सुरक्षा संहिता, २०२३ चे उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
b. Define Complaint. तक्रार याची व्याख्या सांगा.
c. Explain 'child pornography' under the POCSO Act, 2012. POCSO कायदा, २०१२ अंतर्गत 'बाल अश्लील साहित्य' स्पष्ट करा.
d. When charges can be altered? आरोपांमध्ये कधी बदल करता येतो?
e. For which offences summons trial be conducted? समन्स खटला कोणत्या गुन्ह्यामध्ये घेता येते?
f. Explain any two kinds of appeal. अपीलचे कोणतेही दोन प्रकार स्पष्ट करा.
g. Explain the limitation for taking cognizance. गुन्ह्याची दखल घेण्याची कालमर्यादा स्पष्ट करा.
h. Who is juvenile? जुवेनाईल कोणाला म्हणतात?

Q. No.2: Write short notes on any two. कोणत्याही दोनवर टीप लिहा. **(12 Marks)**

a. Aid to Magistrate and Police दंडाधिकाऱ्यांना आणि पोलिसांना सहाय्य
b. Plea Bargaining प्ली बारगेनिंग
c. Reference and Revision संदर्भ आणि पुनर्निरीक्षण
d. Children Welfare Committee बाल कल्याण समिती

Q.No.3: Answer any two situation-based questions. कोणत्याही दोन परिस्थितजन्य प्रश्नाची उत्तरे लिहा. **(12 Marks)**

1. Mrs. Tara is working as Deputy Manager and her husband Mr. Indrajeet is working as Manager in ABC company. They are living separately. Mrs. Tara wants maintenance from her husband for herself and for her two children living with her. Elder child is 19 years old who is physically challenged and younger is 16 years old. श्रीमती तारा ABC कंपनीमध्ये उपव्यवस्थापक आहेत व त्यांचे पती श्री. इंद्रजीत हे व्यवस्थापक आहेत. ते वेगवेगळे राहतात. श्रीमती तारा स्वतःसाठी आणि तिच्यासोबत राहणाऱ्या त्यांच्या दोन मुलांसाठी इंद्रजीतकडून भरणपोषण मागत आहेत. एक मुलगा १९ वर्षांचा असून तो शारीरिकदृष्ट्या अपंग आहे आणि दुसरे मूल १६ वर्षांचे आहे.

ASHOKDADA SABLE LAW COLLEGE LIBRARY MANGAON-RAIGAD

X1120YA0834 1X1120YA0834 1X1120YA0834 1X1120YA0834 1

a. Whether Mrs. Tara is entitled to claim maintenance for herself and for her two children? Who can get it and who cannot? Explain. श्रीमती तारा स्वत:साठी व दोन्ही मुलांसाठी भरणपोषण मिळण्यास पात्र आहे का? कोणाला भरणपोषण मिळू शकतो आणि कोणाला नाही? स्पष्ट करा.

b. Explain the condition in which Mr. Indrajeet can refuse to give maintenance. कोणत्या परिस्थितीत श्री. इंद्रजीत भरणपोषण देण्यास नकार देऊ शकतात ते स्पष्ट करा.

2. Shyamprasad is detained under a preventive detention law due to his suspected involvement in activities that could threaten national security. His family wants him to attend a court hearing regarding a civil matter. श्यामप्रसाद, यांना राष्ट्रीय सुरक्षेला धोका उत्पन्न करणाऱ्या कृत्यांमध्ये सहभागाच्या संशयावरून प्रतिबंधात्मक अटकेत ठेवण्यात आले आहे. त्यांच्या कुटुंबाला त्यांना एका दिवाणी प्रकरणातील सुनावणीसाठी हजर करायचे आहे.

a. How is attendance ensured? Explain with provisions of BNSS. हजेरी कशी सुनिश्चित करता येते? BNSS मधील तरतुदींनुसार स्पष्ट करा.

b. Which person cannot be removed from prison under the provisions of BNSS? BNSS च्या तरतुदीनुसार कोणत्या व्यक्तीला कारागृहातून बाहेर काढता येत नाही?

3. Mr. Anil wants to transfer his case pending before the Sessions Court in State A to the Sessions Court in State B. श्री. अनिल यांना राज्य 'अ' मधील सत्र न्यायालयात प्रलंबित असलेला त्यांचा खटला राज्य 'ब' मधील सत्र न्यायालयात हस्तांतरित करायचा आहे.

a. Guide Mr. Anil when and why he can seek transfer of his pending case. प्रलंबित खटला कधी आणि का हस्तांतरित केला जातो याची माहिती श्री. अनिल याना द्या.

b. Explain the powers of different courts under BNSS to transfer a criminal case. फोजदारी खटला हस्तांतरित करण्याबाबत BNSS अंतर्गत विविध न्यायालयांची अधिकारक्षमता स्पष्ट करा.

4. Mr. and Mrs. Khan, unable to have biological children, sought to adopt their nephew. They executed an adoption deed and presented it for registration. The Registrar refused to register under Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act, stating that Islamic personal law does not recognize adoption. श्री. व श्रीमती खान यांना जैविक अपत्य होत नसल्याने त्यांनी त्यांच्या पुतण्याला दत्तक घेण्याचा निर्णय घेतला. त्यांनी दत्तकनामाची कागदपत्रे करून नोंदणीसाठी सादर केली; परंतु नोंदणी अधिकाऱ्याने मुस्लिम वैयक्तिक कायद्यात दत्तक मान्य नाही म्हणून मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ कायद्यानुसार नोंदणी नाकारली.

a. Whether Mr. and Mrs. Khan can adopt a child under the Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act? Explain. श्री. व श्रीमती खान (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ कायद्यानुसार मुलाला दत्तक घेऊ शकतात का? स्पष्ट करा.

b. Explain the procedure of adoption under the Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act. (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ कायद्यानुसार दत्तक प्रक्रियेचे स्पष्टीकरण द्या.

X1120YA083A1X1120YA083A1X1120YA083A1X1120YA083A1

Q. No.4: Answer any three in detail. कोणतेही तीनची सविस्तर उत्तरे लिहा. (39 Marks)

a. Explain the process to compel appearance of accused. फौजदारी खटल्यामध्ये आरोपीची उपस्थिती सुनिश्चित करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

b. Explain various trials under BNSS. State the differences in procedure. BNSS अंतर्गत विविध प्रकारचे खटले स्पष्ट करा. त्यांच्या कार्यपद्धतीतील फरक सांगा.

c. Define Bail and Bond. State the powers of courts to grant different types of bails. Explain the grounds for denying bail. जामीन व हमी यांची व्याख्या द्या. विविध प्रकारचे जामीन मंजूर करण्याचे न्यायालयांचे अधिकार स्पष्ट करा. जामीन नाकारण्याची कारणे सांगा.

d. Who are children in conflict with law? Discuss the procedure in relation to children in conflict with law. कायद्याशी संघर्ष करणारी मुले म्हणजे कोण? अशा मुलांशी संबंधित (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ कायद्यानुसार प्रक्रिया स्पष्ट करा.

e. What is the object of the POCSO Act? Explain the procedure for reporting a case and the procedure for recording evidence under the POCSO Act. POCSO कायद्याचा उद्देश काय? POCSO कायद्याअंतर्गत केसची नोंद करण्याची व पुरावे नोंदवण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

ASHOKDADA SABLE LAW COLLEGE
LIBRARY
MANGAON-RAIGAD

T.Y. LLB
Sem - V
Date - 08/12/25

[Time: 2 Hrs] [Marks: 60] ATKT

N.B.1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicates full marks
3. Give case-laws/reasons wherever necessary

Q.1. Answer the following not more than two sentences (Any 6) 12

1. Cognizable and Non-cognizable Offences
2. What is meant by charge?
3. Distinction between "Inquiry" and "Trial"
4. What is F.I.R?
5. Define "heinous offence" under JJ Act.
6. What is Aftercare Program?
7. What is Observation home?
8. Define 'conviction' and 'acquittal'.
9. When will the search warrant be issued?
10. What is 'Plea Bargaining'?

Q.2. Write short notes (any two) 12

1. Concept of "Compounding of Offences"
2. Salient features of Probation of Offenders Act.
3. Bail and Anticipatory Bail
4. Summary Trials

Q.3. Solve the following problems (any two) 12

1. A is arrested without a warrant for involvement in a non-cognizable offence. He challenges the arrest as illegal.
   a. Discuss the legality of the arrest.
   b. Discuss the remedies available to A.

2. Police refuse to register an FIR stating the matter is "civil in nature." The informant approaches the Superintendent of Police.
   a. Explain the legal mechanism available under Section 154(3)
   b. Discuss relevant case laws to this effect.

3. X, a first-time offender aged 20, is convicted of causing simple hurt.
   a) Discuss whether the court can release him under the Probation of Offenders Act.
   b) State necessary case laws to this effect.

4. Mr. Rajesh arrested and produced before the court for committing a non bailable offence.
   a) Can bail be given by the court? Explain.
   b) On what ground can the court grant bail? Explain with relevant case laws.

Q.4. Answer the following in detail (any two) 24

1. Explain the provisions of appeal and reference.
2. Explain charges and framing of charges. What is the effect of misjoinder or error in charge?
3. What is bail? Explain the law relating to bails.
4. Discuss the powers and functions of the Juvenile Justice Board. How does the Board ensure that juvenile justice is child-friendly?

****

ASHOKDADA SABLE LAW COLLEGE LIBRARY MANGAON-RAIGAD

X1120YC2D1CCX1120YC2D1CCX1120YC2D1CCX1120YC2D1CC

[वेळ: २ तास] [गुण: ६०]

टीप : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
२. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात
३. आवश्यकतेनुसार केस-लॉ/कारण द्या.

प्र.१. खालील प्रश्नांची दोन वाक्यांमध्ये उत्तरे द्या (कोणतेही ६): 12

1. दखलपात्र आणि अदखलपात्र गुन्हे
2. 'दोषारोप' (चार्ज) म्हणजे काय?
3. "चौकशी" आणि "संपरीक्षा" यांमधील फरक
4. एफ.आय.आर. म्हणजे काय?
5. बाल न्याय (बालकांची काळजी आणि संरक्षण अधिनियम, २०००) कायद्यानुसार "भयंकर अपराध" याची व्याख्या सांगा.
6. उत्तर रक्षा (नंतरची काळजी घेणे) म्हणजे काय?
7. निरीक्षण गृह म्हणजे काय?
8. दोषसिद्धी आणि दोषमुक्ती यांच्या व्याख्या सांगा.
9. झडती वॉरंट कधी जारी केले जातात?
10. प्ली बार्गेनिंग म्हणजे काय?

प्र.२. संक्षिप्त टीपा लिहा (कोणत्याही दोन): 12

1. अपराध आपसात मिटवणे याची संकल्पना
2. अपराधी परिवीक्षा कायद्याची ठळक वैशिष्ट्ये.
3. जामीन व अटकपूर्व जामीन
4. संक्षिप्त संपरीक्षा

प्र.३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन परिस्थितीजन्य समस्या सोडवा 12

1. अ ला अदखलपात्र गुन्ह्यात सहभागी असल्याबद्दल वॉरंटशिवाय अटक केली जाते. तो अटकेला बेकायदेशीर म्हणून आव्हान देतो.
   अ) अटकेची कायदेशीरता यावर चर्चा करा.
   ब) अ कडे उपलब्ध असलेल्या उपायांची चर्चा करा.

2. पोलिसांनी हे प्रकरण "दिवाणी स्वरूपाचे" असल्याचे सांगून एफआयआर नोंदवण्यास नकार दिला. माहिती देणारा पोलिस अधीक्षकांकडे जातो.
   अ) कलम १५४(३) नुसार उपलब्ध कायदेशीर यंत्रणा स्पष्ट करा.
   ब) संबंधित केस कायद्यांच्या आधारे यावर चर्चा करा

X1129YC2D1CCX1129YC2D1CCX1129YC2D1CCX1129YC2D1CC

3. २० वर्षांचा पहिल्यांदाच गुन्हेगार असलेला X, साधी दुखापत केल्याबद्दल दोषी ठरला आहे.

अ) न्यायालय त्याला प्रोबेशन ऑफ ऑफेंडर्स कायद्यांतर्गत सोडू शकते का यावर चर्चा करा.

ब) संबंधित केस कायद्यांच्या आधारे यावर चर्चा करा

4. श्री राजेश यांना अजामीनपात्र गुन्हा केल्याबद्दल अटक करून न्यायालयात हजर केले.

अ) न्यायालय जामीन देऊ शकते का? स्पष्ट करा.

ब) न्यायालय कोणत्या आधारावर जामीन देऊ शकते? संबंधित केस कायद्यांसह स्पष्ट करा.

प्रश्न ४. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) **24**

१. अपील आणि पुनरीक्षणच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

2. दोषारोप आणि त्यांची रचना स्पष्ट करा. दोषारोपात अपसंयोजन किंवा आरोपात चूक केल्याने काय परिणाम होतो?

3. जामीन म्हणजे काय? जामिनाशी संबंधित कायदा स्पष्ट करा.

4. बाल न्याय मंडळाचे अधिकार आणि कार्ये यावर चर्चा करा. बाल न्याय हे बाल-अनुकूल आहे याची खात्री मंडळ कशी करते?

****

ASHOKDADA SABLE LAW COLLEGE LIBRARY MANGAON-RAIGAD

X1129YC2DICCX1129YC2DICCX1129YC2DICCX1129YC2DICC

 10/12/25

TY. LLB.
Sem - II

Time: 2 ½ Hours **Marks: 75**

1. Answer the following not more than two sentences (Any Six) 12 Marks
    1) 'Contract Labour' Under Code on Social Security,2020.
    2) 'Building Worker' under Code on Social Security,2020.
    3) 'Dependent' under Code on Social Security,2020.
    4) 'Godown' under OSH Code,2020.
    5) 'Working Journalist' under OSH Code,2020.
    6) 'Factory' under OSH Code,2020.
    7) 'Manufacturing Process' under OSH Code,2020.
    8) 'Gig Worker' under Code on Social Security,2020.

2. Write short notes on any two 12 Marks
    1) Object and Salient features of the code on Social Security,2020
    2) Constitution of Board of Trustees of Employees Provident Fund.
    3) Explain the provisions of 'Gratuity' under Code on Social Security,2020.
    4) What is Maternity Benefit and when it is Provided?

3. Answer the following by giving reason (Any two) 12 Marks
    1) Mr. XYZ is Worker of Prabhavati Industries Ltd. In 2025 he completed his five-year service and resigned due to personal reasons.
        i) Can Mr. XYZ is eligible for get the benefits of Gratuity?
        ii) Under which provisions of the Code on Social Security,2020 Mr. XYZ will be get benefit of Gratuity?

    2) 'Techswap Solutions' is growing software development startup based in Mumbai. They currently have 100 employees on their payroll. They started operations in January, 2025 and started deductions of Contributions of EPF.
        i) Under which law the EPF deduction is applicable?
        ii) What is benefit of EPF to the Workers?

    3) Mr. Anil, a 35-year-old factory employee in an establishment covered under the Code on Social Security,2020 earns a monthly wage of Rs.25,000/-. On June 1st ,2025 he suffers a severe Accident while operating machinery, resulting in the loss of both of his hands.
        i)What is the Statutory definition of 'Total Disablement' under the Code on Social Security,2020?
        ii)What is the amount of compensation payable to Mr. Anil for his Permanent Total Disablement?

ASHOKDADA SABLE LAW COLLEGE
LIBRARY
MANGAON-RAIGAD

X1129Y1AC33EX1129Y1AC33EX1129Y1AC33EX1129Y1AC33E

4) Ms. Anjali Sharma is a Permanent Employee at Infoswap Solutions Pvt.Ltd. an IT firm in Mumbai which employs 150 peoples. After the two years from joining she went on leave for her impending delivery.

   i) Is Ms. Anajli eligible for Maternity benefits under Code on Social Security,2020?

   ii) What is object of Maternity benefits provided by law?

4. Answer the following (any three) 39 Marks

   1) Explain the need for inclusive social protection under the Social Security Code,2020 to the workers along with its benefits, also mention different types of worker under this Code.
   2) Explain provisions related to Employees Compensation under the Code on Social Security,2020.
   3) Explain the Provisions related to Employment of Women under the Occupational Safety, Health and working Conditions Code,2020.
   4) What are the Duties of Employer and Employee under the Occupational Safety, Health and Working Conditions Code,2020?
   5) Explain functions of National Occupational Safety and Health Advisory Board.

****

X1129Y1AC33EX1129Y1AC33EX1129Y1AC33EX1129Y1AC33E

वेळ: २:३० तास गुण: ७५

१. खालील वाक्यांची उत्तरे दोनपेक्षा जास्त वाक्यात देऊ नका (**कोणतेही सहा**) १२ गुण

१) सामाजिक सुरक्षा संहिता, २०२० अंतर्गत 'कंत्राटी कामगार'.

२) सामाजिक सुरक्षा संहिता, २०२० अंतर्गत 'बांधकाम कामगार'.

३) सामाजिक सुरक्षा संहिता, २०२० अंतर्गत 'अवलंबित'.

४) ओएसएच कोड, २०२० अंतर्गत 'गोदाम'.

५) ओएसएच कोड, २०२० अंतर्गत 'कार्यरत पत्रकार'.

६) ओएसएच कोड, २०२० अंतर्गत कारखाना ('फॅक्टरी').

७) ओएसएच कोड, २०२० अंतर्गत 'उत्पादन प्रक्रिया'.

८) सामाजिक सुरक्षा संहिता, २०२० अंतर्गत ('गिग वर्कर) गिग कामगार.

२. कोणत्याही दोनवर लहान नोट्स लिहा. १२ गुण

१) सामाजिक सुरक्षा संहिते २०२० चे उद्दिष्ट आणि ठळक वैशिष्ट्ये.

२) कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधीच्या विश्वस्त मंडळाची स्थापना.

३) सामाजिक सुरक्षा संहिता, २०२० अंतर्गत उपदान ('ग्रॅच्युइटी') च्या तरतुदी स्पष्ट करा.

४) मातृत्व लाभ म्हणजे काय आणि तो कधी दिला जातो?

३. खालील प्रश्नांची कारणे देऊन उत्तरे द्या (**कोणतेही दोन**) १२ गुण

१) श्री. XYZ हे प्रभावती इंडस्ट्रीज लिमिटेडचे कामगार आहेत. २०२५ मध्ये त्यांनी त्यांची पाच वर्षांची सेवा पूर्ण केली आणि वैयक्तिक कारणांमुळे राजीनामा दिला.

i) श्री. XYZ ग्रॅच्युइटीचे फायदे मिळविण्यास पात्र आहेत का?

ii) सामाजिक सुरक्षा संहिता, २०२० च्या कोणत्या तरतुदींनुसार श्री XYZ यांना ग्रॅच्युइटीचा लाभ मिळेल?

२) 'टेकस्वॅप सोल्युशन्स' ही मुंबईतील वाढत्या सॉफ्टवेअर डेव्हलपमेंट स्टार्टअप आहे. सध्या त्यांच्याकडे १०० कर्मचारी आहेत. त्यांनी जानेवारी २०२५ मध्ये काम सुरू केले आणि कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी (ईपीएफच्या) योगदानातून कपात करण्यास सुरुवात केली.

i) कोणत्या कायद्यानुसार कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी (EPF) कपात लागू होते?

ii) कामगारांना कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी (ईपीएफचा) काय फायदा होतो?

३) सामाजिक सुरक्षा संहिता, २०२० अंतर्गत येणाऱ्या एका आस्थापनेतील ३५ वर्षीय कारखान्यातील कर्मचारी श्री. अनिल यांना मासिक वेतन २५,००० रुपये आहे. १ जून २०२५ रोजी यंत्रसामग्री चालवताना त्यांचा गंभीर अपघात झाला, ज्यामुळे त्यांचे दोन्ही हात गमवावे लागले.

i) सामाजिक सुरक्षा संहिता, २०२० अंतर्गत 'संपूर्ण अपंगत्व' ची वैधानिक व्याख्या काय आहे?

ii) श्री अनिल यांना त्यांच्या कायमस्वरूपी पूर्ण अपंगत्वासाठी किती भरपाई द्यावी लागेल?

ASHOK DADA SABLE LAW COLLEGE LIBRARY MANGAON-RAIGAD

X1129YIAC33EX1129YIAC33EX1129YIAC33EX1129YIAC33E

४) श्री.अंजली शर्मा या इन्फोस्वेप सोल्युशन्स प्रायव्हेट लिमिटेड या मुंबईतील आयटी फर्ममध्ये कायमस्वरूपी कर्मचारी आहेत. या फर्ममध्ये १५० लोक काम करतात. जॉइनिंगनंतर दोन वर्षांनी त्या त्यांच्या बाळंतपणाच्या आशेने रजेवर गेल्या.

i) श्री. अंजली सामाजिक सुरक्षा संहिता, २०२० अंतर्गत मातृत्व लाभांसाठी पात्र आहेत का?

ii) कायद्याने प्रदान केलेल्या मातृत्व लाभांचा उद्देश काय आहे?

४. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणत्याही तीन) ३९ गुण

१) सामाजिक सुरक्षा संहिता, २०२० अंतर्गत कामगारांना समावेशक सामाजिक संरक्षणाची आवश्यकता आणि त्याचे फायदे स्पष्ट करा, या संहितेअंतर्गत विविध प्रकारच्या कामगारांचा देखील उल्लेख करा.

२) सामाजिक सुरक्षा संहिता, २०२० अंतर्गत कर्मचाऱ्यांच्या भरपाईशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

३) व्यावसायिक सुरक्षा, आरोग्य आणि कामाच्या परिस्थिती संहिता, २०२० अंतर्गत महिलांच्या रोजगाराशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

४) व्यावसायिक सुरक्षा, आरोग्य आणि कामाच्या परिस्थिती संहिता, २०२० अंतर्गत नियोक्ता आणि कर्मचाऱ्याची कर्तव्ये काय आहेत?

५) राष्ट्रीय व्यावसायिक सुरक्षा आणि आरोग्य सल्लागार मंडळाची कार्ये स्पष्ट करा.

****

TYLLB
Sem-V

Time: $2^{1/2}$ Hours

Marks: 75

Date - 12/12/25

Q1. Answer Any 6 questions in one or two sentences: Marks 12

a. Who are diplomatic envoys?
b. What is Piracy?
c. What is UN Security Council?
d. What is the floating island theory?
e. What is the term of the judges of the International Court of Justice?
f. What does territorial integrity mean?
g. What is extradition?
h. How many nautical miles is the breadth of the Territorial Sea?

Q2. Write shorts Notes on Any Two: Marks 12

1. Types of treaties
2. Corfu Channel Case
3. Anglo-Norwegian Fisheries Case
4. Methods of acquiring territorial sovereignty

Q3. Answer Any Two of the following: Marks 12

A. Country A and Country B signed a treaty in 1980 to establish their border along a river. Over time, the river changed its course due to natural erosion, causing the border to shift. Country A insists on the original border based on the 1980 treaty, while Country B argues for the current river course as the new border.

a. Name the convention according to which the treaty has been entered into.
b. How and where can a treaty be registered?

B. As a result of disputes between East Pakistan & West Pakistan a new State emerged by the name Bangladesh. India was the first State to recognise Bangladesh.

a. If Bangladesh had not been recognised by any other country of the world, what will be the consequences for the same? Explain.
b. Define Recognition.

C. A mail steamer collided on high seas with another ship. There were allegations that the collision was caused due to negligence of the officer who was commanding the steamer. As a result of the collision the ship sank and some persons on board died.

a. Recognise the famous case relating to similar circumstances as the above problem and write the name of the court who delivered the judgment.
b. Elaborate the judgment in the above case.

D. Thirty- seven states of the world are land locked states. Nepal is also a land locked state.

a. Define a landlocked state.
b. What are the rights of the land locked States?

Q4. Answer any three in detail. Marks 39

a. Explain the steps towards conclusion of a treaty.
b. Discuss the principal sources of international Law.
c. Discuss in detail the Convention on the Law of the Sea.
d. What is nationality? How it can be acquired and lost?
e. How does international law govern space?

****

ASHOKDADA SABLE LAW COLLEGE LIBRARY MANGAON

X1129YE9D353X1129YE9D353X1129YE9D353X1129YE9D353

वेळ: २½ तास गुण: ७५

प्रश्न१. एक किंवा दोन वाक्यां मध्ये उत्तर लिहा (**कोणताही ६**) गुण१२

अ) राजनैतिक दूत कोण असतात?

ब) चाचेगिरी (पायरसी)म्हणजे काय?

क) संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषद म्हणजे काय?

ड) तरंगत्या बेटांचा सिद्धांत काय आहे?

ए) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाच्या न्यायाधीशांचा कार्य काळ किती असतो?

फ) प्रादेशिक अखंडतेचा अर्थ काय?

जी) प्रत्यार्पण म्हणजे काय?

ह) प्रादेशिक समुद्राची रुंदी किती नॉटिकल मैल आहे?

प्रश्न२. कोणत्याही दोन वर लघु नोट्स लिहा: गुण१२

१. आंतरराष्ट्रीयकरारांचे प्रकार

२. कॉर्फू चॅनेल केस

३. अँग्लो-नॉर्वेजियन मत्स्यव्यवसाय प्रकरण

४. प्रादेशिक सार्वभौमत्व मिळविण्याच्या पद्धती

प्रश्न३.खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या: गुण१२

अ) १९८० मध्ये देश अ आणि देश ब यांनी नदीकाठी त्यांची सीमा निश्चित करण्यासाठी एक करार केला. कालांतराने, नैसर्गिक धूपामुळे नदीने आपला मार्ग बदलला, ज्यामुळे सीमा बदलली. देश अ १९८०च्या करारा वर आधारित मूळ सीमेवर आग्रह धरतो, तर देश ब सध्याच्या नदीच्या प्रवाहाला नवीन सीमा म्हणून समर्थन देतो.

i) ज्या करारानुसार हा करार करण्यात आला आहे त्याचे नाव सांगा.

ii) करार कसा आणि कुठे नोंदणी कृत करता येईल?

ब)पूर्व पाकिस्तान आणि पश्चिम पाकिस्तान मधील वादातून बांगलादेश नावाचे एक नवीन राज्य उदयास आले. बांगलादेशला मान्यता देणारे भारत हे पहिले देश होता.

i) जर बांगलादेश ला जगातील इतर कोणत्याही देशांनी मान्यता दिली नाही, तर त्याचे काय परिणाम होतील ? स्पष्ट करा.

ii) मान्यता (रेकग्निशन)परिभाषित करा.

X1129YE9D353X1129YE9D353X1129YE9D353X1129YE9D353

क) एका मेल स्टीमरची समुद्रात दुसऱ्या जहाजाशी टक्कर झाली. स्टीमर चालवणाऱ्या अधिकाऱ्याच्या निष्काळजीपणामुळे ही टक्कर झाल्याचे आरोप करण्यात आले. या टक्करीमुळे जहाज बुडाले आणि त्यातील काही लोकांचा मृत्यू झाला.

i) वरील समस्ये सारख्या चपरिस्थितीशी संबंधित प्रसिद्ध खटला ओळखा आणि निकाल देणाऱ्या न्यायालयाचे नाव लिहा.

ii) वरील प्रकरणातील निकाल सविस्तरपणे सांगा.

ड) जगातील ३७ देश भूवेष्टित आहेत. नेपाळ हे देखील एक भूवेष्टित देश आहे.

i) भूपरिवेष्ठित राष्ट्र म्हणजे काय?

ii) भूपरिवेष्ठित राज्यांचे अधिकार काय आहेत?

प्रश्न४. कोणत्याहीतीनचीसविस्तरउत्तरेद्या. **गुण३९**

अ) आंतरराष्ट्रीय कराराच्या निष्कर्षापर्यंतच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

ब) आंतरराष्ट्रीय कायद्याच्या प्रमुख स्रोतांची चर्चा करा.

क) समुद्राच्या कायद्या वरील आंतरराष्ट्रीय कराराच्या सविस्तर चर्चा करा.

ड) राष्ट्रीयत्व म्हणजे काय? ते कसे मिळवता येते आणि कसे गमावता येते?

ए) आंतरराष्ट्रीय कायदा बाह्य जागांवर शासन कसा करतो?

ASHOKDADA SABLE LAW COLLEGE
LIBRARY
MANGAON-RAIGAD

X1129YE9D353X1129YE9D353X1129YE9D353X1129YE9D353

19/12/2025

TYLLB
Sem-V
19/12/2025

Duration: 2:30Hrs **Total Marks: 75**

Note: (1) All questions are compulsory
(2) Figures on the right indicate marks
(3) Give reasons and cite case laws wherever necessary

Q.1 ANSWER THE FOLLOWING IN ONE/TWO SENTENCES (Any 6) (12 marks)

1. Who is a "Next Friend"?
2. What is "Letter of Request" and when is it issued by the court?
3. What is meant by "Substituted Service of Summons" under the Civil Procedure Code?
4. Define the term "Promissory Note" as provided in the Limitation Act.
5. What do you mean be "Evasive Denial"?
6. What is meant by a "Pauper Suit"?
7. When can court appoint a "Receiver" of property?
8. Explain the term "Mesne Profits"?

Q.2. WRITE SHORT NOTES (Any 2) (12 marks)

1. Interest, Cost and Compensatory Cost
2. Amendment of Pleadings
3. Effect of acknowledgement in writing on the period of limitation
4. Res-Subjudice

Q.3. ANSWER THE FOLLOWING WITH REASONS (Any 2) (12 marks)

1. Aakash, who instituted a civil suit as a sole plaintiff through his next friend while he was a minor, attains majority during the pendency of the suit.
   a. What are the legal remedies available to Aakash upon attaining majority in relation to the pending suit?
   b. What legal remedy does he have if he believes that the suit was filed improperly or against his interest? Cite relevant provisions of law.

2. Mr. Varun files a suit against Mr. Omkar for recovery of ₹25,00,000/- for goods sold and delivered to him by Mr. Varun in January 2025. Mr. Omkar is served with a writ of summons to file a written statement. In his defense, Mr. Omkar contends that he had suffered a loss of ₹5,00,000/- due to the poor quality of some other goods which were supplied by Mr. Varun in December 2024 and wishes to recover this amount.
   a. What legal remedy is available to Mr. Omkar to claim his loss from Mr. Varun?
   b. Can Mr. Varun defend such claim of Mr. Omkar and under which provisions?

3. Amit entered into contract with Public Works Department of the State Government for the supply of construction materials. Amit alleges that the department has failed to make payment for the goods supplied. Amit decides to file a suit against the State Government, however he failed to serve any notice to the government before filing the Suit.
   a. Is it mandatory to serve notice before filing a Suit against the Government? Cite relevant provision
   b. What would be the effect if the notice is not served before instituting the suit?

ASHOKDADA SABLE LAW COLLEGE LIBRARY MANGAON-RAIGAD

X1129YD58FBBX1129YD58FBBX1129YD58FBBX1129YD58FBB

4. Mr. Vinod rents a house to Ms. Rina at a yearly rent of Rs. 12,000/-. The rent for the whole of the years 2022, 2023 and 2024 is due and unpaid. Mr. Vinod sues Ms. Rina in 2025 only for the rent due for 2024.
   a. Can Mr. Vinod file a fresh suit for the 'Recovery of Rent' for the years 2022 and 2023 after the suit for 2024 has been decreed?
   b. Does the principle of Order II Rule 2 of the Code of Civil Procedure, 1908 operate as a bar against a second suit by Mr. Vinod for the earlier arrears of rent (2022 and 2023)? Explain.

Q.4. ANSWER THE FOLLOWING IN DETAIL. (Any 3) (39 marks)

1. Explain the provisions relating to the "Summary Suits" under Code of Civil Procedure.
2. Briefly discuss the provisions relating to "Rejection of Plaint and Return of Plaint"?
3. Define 'Place of Suing' under the Code of Civil Procedure. Cite provisions related to it in Code of Civil Procedure and its importance in determining the jurisdiction of courts.
4. Discuss provisions with respect to "Appeal, Revision and Review."
5. Explain the concept of "Adverse Possession"?

****

X1129YD58FBBX1129YD58FBBX1129YD58FBBX1129YD58FBB

वेळ: २:३० तास एकूण गुण: ७५

सूचना: (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.
(३) आवश्यक तेथे कारणे आणि केस लॉ लिहा.

प्र.१. खालीलपैकी कोणत्याही सहा प्रश्नांची उत्तरे १-२ वाक्यांमध्ये लिहा (१२ गुण)

1. नेक्स्ट फ्रेण्ड कोणाला म्हणतात?
2. "लेटर ऑफ रिक्वेस्ट" म्हणजे काय आणि ते न्यायालयाकडून केव्हा जारी केले जाते?
3. दिवाणी प्रक्रिया संहितेनुसार "प्रतिस्थानी समन्स सेवा" याचा अर्थ काय?
4. मर्यादा अधिनियमात दिल्याप्रमाणे परतफेडीचे प्रतिज्ञापत्र.या संज्ञेची व्याख्या करा.
5. "कुचकट टाळाटाळ करणारा इन्कार" म्हणजे काय?
6. "दारिद्रयग्रस्त दावा"/"दरिद्री खटला" याचा अर्थ काय?
7. न्यायालय मालमत्तेचा "रिसिव्हर" केव्हा नेमू शकते?
8. "मेस्न प्रॉफिट" या संज्ञेचे स्पष्टीकरण करा.

प्र. २. खालीलपैकी दोन वर टीपा लिहा (१२ गुण)

1. व्याज, खर्च आणि प्रतिपूरक खर्च
2. दाव्याच्या निवेदनामध्ये दुरुस्ती
3. मर्यादा कालावधीवर लेखी कबुलीजबाबाचा परिणाम
4. न्याय प्रविष्ट

प्र. ३. खालीलपैकी दोन प्रश्नांची कारणे देऊन उत्तरे द्या (१२ गुण)

1. आकाश तो अल्पवयीन असताना एकमेव फिर्यादी म्हणून नेक्स्ट फ्रेंड मार्फत दिवाणी दावा दाखल करतो. दावा प्रलंबित असताना तो सज्ञान बनतो.

a) सज्ञानता प्राप्त झाल्यावर आकाशला प्रलंबित दाव्याच्या संबंधात कोणते कायदेशीर पर्याय उपलब्ध आहेत?
b) जर आकाशाला असे वाटत असेल की दावा चुकीच्या पद्धतीने दाखल केला गेला आहे किंवा त्याच्या हिताविरुद्ध आहे, तर त्याच्याकडे कोणते उपाय उपलब्ध आहेत? कायद्याच्या संबंधित तरतुदी नमूद करा.

2. श्री. वरून यांची जानेवारी २०२५ मध्ये विक्री करून दिलेल्या मालाच्या देय रकमेपोटी ₹२५,००,००० /- वसूल करण्यासाठी त्यांनी श्री. ओंकार यांच्याविरुद्ध दावा दाखल केला. श्री. ओकर यांना लेखी निवेदन सादर करण्यासाठी समन्स दिले जाते. बचावात,श्री. ओंकार असा दावा करतात कि डिसेंबर २०२४ मध्ये वरून यांनी पुरविलेल्या इतर काही निकृष्ट मालांमुळे त्यांना ₹५,००,०००/- चे नुकसान झाले असून ते रकमेची भरपाई मागू इच्छितात.

a) या नुकसानीची रक्कम परत मिळण्यासाठी श्रीओंकार यांना कोणता कायदेशीर उपाय उपलब्ध आहे .

ASHOKDADA SABLE LAW COLLEGE LIBRARY MANGAON-RAIGAD

TYLLB
Sem - VI
Date - 06/11/25

Time: 2:30 Hours **Marks : 75**

Answer Any Six of the Following : **(12)**

1. Define assessment year, previous year and financial year.
2. What is the significance of the place of effective management?
3. Explain the concept of TDS.
4. Difference between Tax avoidance and tax evasion.
5. No tax can be levied except by the authority of law. Explain
6. What are the different types of persons recognized under the Income Tax Act, 1961?
7. What is the difference between short term capital gain and long-term capital gain?
8. Residuary head of income under income tax.
9. What is Integrated goods and service tax?
10. What is meant by Clubbing of Income?

Answer Any Two of the Following : **(12)**

1. Explain the difference between direct taxes and indirect taxes.
2. Write a note on Integrated Goods and Services Tax?
3. Discuss provisions relating to carry forward and set- off of losses.
4. Write a note on CBDT.

Answer Any Two of the Following : **(12)**

1. Robin a foreign citizen came to India on 15th march 2024 to work with Mumbai University. His appointment was confirmed by the university. During the year 2024-25 he was paid Rs 25 Lakhs as the remuneration. Explain whether the amount is taxable in India.
2. XYZ ltd. incurred an expenditure of Rs. 50 lakhs on glow-sign boards displayed at dealer outlets. Examine with the help of a decided case law, whether the above expenditure is revenue or capital in nature.
3. David, a foreign national came to India on 1st May 2024. He has resided in India for the continuous period of 7 months i.e. till 30th September 2024 determine his residential status for the year 2024-25.
4. Discuss the following:
   a. Tax treatment of lottery income
   b. Interest
   c. Taxability of income from letting out of capital assets

Answer Any Three of the Following : **(39)**

1. Taxes are levied in conformity with the Fundamental Rights under the Indian Constitution. Discuss
2. Explain the term tax and state different types of taxes.
3. Discuss in detail the provisions related to Income from Salaries under the Income Tax Act, 1961.
4. Elaborate the concept of residential status and its provisions under Income Tax Act, 1961.
5. What is dual GST model in India? Explain with features.

****

ASHOKDADA SABLE LAW COLLEGE
LIBRARY
MANGAON-RAIGAD

X1120V20DEA2X1120V20DEA2X1120V20DEA2X1120V20DEA2

वेळ: २:३० तास **गुण: ७५**

कोणतेही सहा प्रश्नांची उत्तरे द्या : **(12)**

1. मूल्यांकन वर्ष, मागील वर्ष आणि आर्थिक वर्ष यांची व्याख्या करा.
2. प्रभावी व्यवस्थापनाच्या ठिकाणाचे महत्त्व काय आहे?
3. टीडीएस (TDS) या संकल्पनेचे स्पष्टीकरण करा.
4. कर टाळणे (Tax avoidance) आणि कर चुकवणे (Tax evasion) या मधील फरक स्पष्ट करा.
5. कायद्याच्या अधिकाराशिवाय कोणताही कर लावला जाऊ शकत नाही – स्पष्ट करा.
6. आयकर कायदा, 1961 अंतर्गत ओळखले गेलेले विविध प्रकारचे व्यक्ती कोणते आहेत?
7. अल्पकालीन भांडवली नफा आणि दीर्घकालीन भांडवली नफा यात काय फरक आहे?
8. उत्पन्न करांतर्गत शेष उत्पन्नाचा प्रमुख?
9. एकात्मिक वस्तू आणि सेवा कर (Integrated Goods and Service Tax) काय आहे?
10. उत्पन्नाचे एकत्रीकरण म्हणजे काय?

कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या : **(12)**

1. प्रत्यक्ष कर (Direct Taxes) आणि अप्रत्यक्ष कर (Indirect Taxes) यातील फरक स्पष्ट करा.
2. एकात्मिक वस्तू आणि सेवा कर (IGST) यावर थोडक्यात टिपण लिहा.
3. तोट्याचे पुढे नेणे (Carry forward) आणि सेट-ऑफ (Set-off) यासंबंधी तरतुदी चर्चा करा.
4. केंद्रीय प्रत्यक्ष कर मंडळ (CBDT) यावर थोडक्यात टिपण लिहा.

कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या : **(12)**

1. रॉबिन हा परदेशी नागरिक 15 मार्च 2024 रोजी मुंबई विद्यापीठात काम करण्यासाठी भारतात आला. विद्यापीठाने त्याची नेमणूक निश्चित केली. वर्ष 2024-25 मध्ये त्याला 25 लाख रुपये मानधन म्हणून मिळाले. ही रक्कम भारतात करपात्र आहे का ते स्पष्ट करा.
2. XYZ लि. ने डीलर आऊटलेटवर दर्शविण्यासाठी ग्लो-साईन बोर्डसाठी 50 लाख रुपये खर्च केला. ठरविलेल्या न्यायालयीन निर्णयाच्या आधारे तपासा की हा खर्च महसुली स्वरूपाचा आहे की भांडवली स्वरूपाचा.
3. डेविड हा परदेशी नागरिक 1 मे 2024 रोजी भारतात आला. तो सलग 7 महिने, म्हणजे 30 सप्टेंबर 2024 पर्यंत भारतात राहिला. त्याचे 2024-25 वर्षासाठी निवासी स्थिती (residential status) ठरवा.
4. खालील विषयांवर चर्चा करा :
   a. लॉटरी उत्पन्नाचा कर उपचार
   b. व्याज (Interest)
   c. भांडवली मालमत्ता भाड्याने देऊन मिळालेल्या उत्पन्नाचे करपात्रत्व

कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या : **(39)**

1. भारताच्या राज्यघटनेतील मूलभूत अधिकारांच्या अनुषंगाने कर आकारले जातात – चर्चा करा.
2. कर या संज्ञेचे स्पष्टीकरण करा आणि विविध प्रकारचे कर नमूद करा.
3. आयकर कायदा, 1961 अंतर्गत "पगारावरील उत्पन्न" (Income from Salaries) यासंबंधी तरतुदी सविस्तर स्पष्ट करा.
4. निवासी स्थिती (Residential Status) आणि त्यासंबंधी तरतुदी आयकर कायदा, 1961 अंतर्गत सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
5. भारतातील दुहेरी जीएसटी मॉडेल (Dual GST Model) काय आहे? त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

****

X1120Y20DEA2X1120Y20DEA2X1120Y20DEA2X1120Y20DEA2

TY LLB
Date - 10/11/25
Date -
Sem - VI
R - 2022-23

TYLLB
Sem - VI
Date - 10/11/25

Time: 2.30 Hrs.

Marks: 75

N.B.: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer the following in not more than two sentences (any 6) **12 Marks**

a) Define 'Evidence' under Bharatiya Sakshya Adhiniyam, 2023.

b) What is Relevancy of Facts?

c) On whom burden of proof lies?

d)What is the Impeaching credit of witnesses?

e) Explain any two examples of 'forensic evidence?

f) Is admissions are conclusive proof?

g) Define what is Document?

h) Define what is Opinions of expert?

Q.2 Write Short Notes (Any 2) **12 Marks**

a) Distinction between judicial confession and extra judicial confession

b) Presumption as to electronic agreement

c) Leading questions

d) Forensic Science and Types of Forensic Science

Q.3 Solve any two with reasons **12 Marks**

A) Aditya While cleaning his gun accidentally shot his friend Karan. The prosecution claims the act was intentional due to a previous quarrel between Aditya and his friend Karan.

1. What type of facts would be relevant to decide whether Aditya's act was accidental or intentional?

2 Can evidence of their prior quarrel be admitted to show intention?

B) Before dying, Priya wrote in her diary that her business partner, Nitin, had poisoned her. The diary is found after her death.

1. Is Priya's diary entry proof admissible or conclusive evidence in the court? Explain with relevant provision under BSA 2023?

2. What conditions must be satisfied for a statement of a deceased person to be admissible?

ASHOKDADA SABLE LAW COLLEGE
LIBRARY
MANGAON-RAIGAD

Y1120VEEE20EY1120VEEE20EY1120VEEE20EY1120VEEE20E

C) Property dispute arises between Anil and Ramesh. Anil produces a registered sale deed dated 1985 found in official custody. Ramesh challenges its authenticity.

1. Can the court presume the sale deed to be genuine? Explain with relevant provision of BSA 2023?
2. What is the condition for presumption of authenticity for a 30-year-old document?

D) Ravi and Suresh jointly committed a bank robbery. Ravi turns approver and testifies against Suresh. The defense argues that an accomplice's testimony cannot be trusted.

1. Is Ravi a competent witness in above case? Explain
2. What precaution must the court take before convicting based solely on an accomplice's evidence?

Q.4 Answer the following in Detail any3: 39 Marks

a) Discuss the rules regarding the relevancy of statements made by persons who are dead or cannot be found. & explain under what circumstances such statements admissible as evidence.

b) Explain the rules regarding the admissibility of primary and secondary evidence. When can secondary evidence be admitted in the court of law?

c) Discuss the rules regarding the burden of proof in civil and in criminal cases as per BSA 2023?

d) Describe the process of examination of witnesses under the BSA 2023?

e) Discuss the admissibility and relevancy of forensic expert evidence under the BSA2023. & explain What are the conditions for the acceptance of expert opinion?

****

X1129YEEE20EX1129YEEE20EX1129YEEE20EX1129YEEE20E

वेळ: २.३० तास

गुण: ७५

सूचना:

१) सर्वप्रश्नअनिवार्यआहेत.

२) उजवीकडीलअंकहेत्याप्रश्नांचेएकूणगुणआहेत.

प्रश्न१. खालील प्रश्नांचे उत्तर दोन वाक्यांमध्ये द्या (कोणतेही 6) १२गुण

अ)भारतीय साक्ष्य अधिनियम, २०२३ अंतर्गत 'पुरावा' परिभाषित करा?

ब)तथ्यांची संबद्धतेविषयी लागूपणाविषयी (Relevancy of Facts) म्हणजे काय?

क) शाबितीची जबाबदारी कोणावर आहे?

ड) साक्षीदाराच्या विश्वासपात्रतेबाबत संशय व्यक्त करणे म्हणजे काय?

इ) 'फॉरेन्सिक साक्ष यांची कोणतीही दोन उदाहरणे द्या.

फ) कबुली हे निर्णायक पुरावे असतात का?

ग) 'दस्तऐवज' या शब्दाचे परिभाषा करा.

ह) तज्ञांचे मत म्हणजे काय ते परिभाषित करा?

प्रश्न२ संक्षिप्त टिपण्णी लिहा (कोणतेही 2) १२गुण

अ) न्यायालयीन कबुलीजबाब आणि न्यायालयाबाहेरील कबुलीजबाब यातील फरक

ब) इलेक्ट्रॉनिक कराराबद्दल गृहीतक

क) उत्तरसूचक प्रश्न

ड) न्यायवैद्यक शास्त्र (Forensic Science) आणि त्याचे प्रकार

प्रश्न ३. योग्य कारणे देऊन प्रश्न सोडवा (कोणतेही २) १२गुण

अ)आदित्यने बंदूक साफ करताना चुकून त्याचा मित्र करणवर गोळी झाडली. आदित्य आणि त्याचा मित्र करण यांच्यातील पूर्वीच्या भांडणामुळे हे कृत्य जाणूनबुजून करण्यात आले असल्याचा दावा सरकारी वकिलांनी केला आहे.

१. आदित्यचे कृत्य अपघाती होते की जाणूनबुजून होते हे ठरवण्यासाठी कोणत्या प्रकारच्या तथ्यांचा आधार घेतला जाऊ शकतो?

२. त्यांच्या पूर्वीच्या भांडणाचे पुरावे हेतू दाखवण्यासाठी मान्य केले जाऊ शकतात का?

ब)मरण्यापूर्वी प्रियाने तिच्या डायरीत लिहिले होते की तिचा व्यवसाय भागीदार नितीन याने तिला विष दिले होते. तिच्या मृत्यूनंतर ही डायरी सापडली आहे.

१. प्रियाच्या डायरीतील नोंदीचा पुरावा न्यायालयात ग्राह्य किंवा निर्णायक पुरावा ठरू शकते का? भारतीय साक्ष अधिनियम 2023 अंतर्गत संबंधित तरतुदीसह स्पष्ट करा?

२. मृत व्यक्तीचे विधान ग्राह्य असण्यासाठी कोणत्या अटी पूर्ण केल्या पाहिजेत?

ASHOKDADA SABLE LAW COLLEGE LIBRARY MANGAON-RAIGAD

X1129VEEE20EX1129VEEE20EX1129VEEE20EX1129VEEE20E

क) अनिल आणि रमेश यांच्यात मालमत्तेचा वाद निर्माण होतो. अनिल १९८५चा नोंदणीकृत विक्रीकरार साद रकरतो जो अधिकृत ताब्यात आढळला. रमेश त्याच्या सत्यतेला आव्हान देतो.

१. न्यायालय विक्रीकरार खरा असल्याचे गृहीत धरू शकते का? भारतीय साक्ष अधिनियम २०२३च्या संबंधित तरतुदीसह स्पष्ट करा?

२. ३० वर्षे जुन्या दस्तऐवजाची प्रामाणिकता गृहीत धरण्यासाठी कोणती अट आहे?

ड) रवी आणि सुरेश यांनी संयुक्तपणे बँकमध्ये दरोडा घातला. रवी माफीचा साक्षीदार बनतो आणि सुरेश विरुद्ध साक्ष देतो. बचावपक्षाचा असा युक्तिवाद आहे की साथीदाराच्या साक्षीवर विश्वास ठेवता येत नाही.

१. वरील प्रकरणात रवी हा सक्षम साक्षीदार आहे का?स्पष्टीकरण द्या.

२.केवळ साथीदाराच्यापु राव्याच्या आधारे दोषी ठरवण्यापूर्वी न्यायालयाने कोणती खबरदारी घेतली पाहिज?

प्रश्न४. खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही 3) **३९ गुण**

अ) मृत किंवा सापडू न शकणाऱ्या व्यक्तींनी केलेल्या विधानांच्या संबध्दतेबाबतच्या नियमांची चर्चा करा. आणि कोणत्या परिस्थितीत अशी विधाने पुरावा म्हणून स्वीकारली जाऊ शकतात ते स्पष्ट करा.

ब) प्राथमिक आणि दुय्यम पुराव्यांच्या ग्राह्यतेचे नियम स्पष्ट करा? न्यायालयात दुय्यम पुरावे कधी स्वीकारले जाऊ शकतात?

क)भारतीय साक्ष्य अधिनियम, 2023 अंतर्गत दिवाणी आणि फौजदारी प्रकरणांमध्ये पुराव्याच्या शाबितीची जबाबदारी बाबतच्या नियमांची चर्चा करा?

ड)भारतीय साक्ष्य अधिनियम, 2023 अंतर्गत साक्षीदारांची साक्षतपासणी करण्याची प्रक्रिया काय आहे?

इ)भारतीय साक्ष्य अधिनियम, 2023 अंतर्गत फॉरेन्सिक तज्ञांच्या पुराव्यांची स्वीकार्यता आणि प्रासंगिकता यावर चर्चा करा. आणि तज्ञांचे मत स्वीकारण्यासाठी कोणत्या अटी आहेत ते स्पष्ट करा.

****

X1120VFFF20FX1120VFFF20FX1120VFFF20FX1120VFFF20F

TYLLB
Sem - VI
Date - 10/11/25

Time: 2.30 Hrs. **Marks: 75**

Q.1.Answer in not more than two sentences (Any six): (12 Marks)

a) Define Res Gestae.

b) Explain types of presumptions?

c) What is disproved?

d) What is Cross and Chief Examination?

e) Explain any two branches of forensic science.

f) What is mean by fact?

g) What is Document?

h) Who is an Accomplice?

Q.2 Write Short Notes on (Any Two) (12marks)

a) Doctrine of Estopple

b) Forensic evidence and types of forensic evidences.

c) Admission and Confession

d) Presumptions as to gazette in electronic forms.

Q.3. Solve Any Two (With reasons): (12 Marks)

a) Rajesh arrested for committing a murder. immediately after a murder he confesses to the police officer in the police station. He discloses in his confession the place where he has hidden weapon with which he committed the murder.
   i) will the statement of Rajesh amounts to confession?
   ii) when can a confession to be relevant as per law? Explain.

b) Mia accused of a crime.
i) the fact that soon after commission of a crime Mia absconded from her house is relevant? Explain with provision.
iii) the fact that at the time when she left her home she had sudden and urgent business at the place to which she went is it relevant? Explain with provision.

ASHOKDADA SABLE LAW COLLEGE LIBRARY MANGAON-RAIGAD

X1129YCA577EX1129YCA577EX1129YCA577EX1129YCA577E

c) Rucha in her suicide note dated 01/01/2025 which was found near her body next day i.e. 02/01/2025, wherein she has pointed out her husband responsible for physical torture or mental harassment regularly till her death.

- i) Does the statement made in the suicide note has evidentiary value?
- ii) If so, which are the provisions of Bhartiya Sakshya Adhiniyam,2023 applicable in the instant case.

d) Mr. Som, a panch witness in the case of dacoity, refreshes his memory by reading the panchanama. The panchanama was not proved and hence was rendered inadmissible in the evidence.

i) can Mr. Som refresh his memory by the use of Panchanama?

ii) narrate the rule of refreshing memory used by Mr. Som.

Q.4. Answer in Detail (Any Three): (39 marks)

a) Define Evidence. Explain the rules of exclusion of oral evidence by documentary evidence under the Bhartiya Sakshya Adhiniyam,2023.

b) Who is a witness to testify? Explain the types of witnesses and rules available for them under the Bhartiya Sakshya Adhiniyam,2023.

c) Explain Burden of Proof.

d) Describe in detail Theory of Relevancy.

e) What is Dying Declaration? Explain the Rules for Dying Declaration.

****

XI129YCA577EX1129YCA577EX1129YCA577EX1129YCA577E

तास:२.३० गुण:७५

प्र. १ प्रत्येकी **(कोणत्याही ६)**मध्ये एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर द्या. **(१२ गुण)**

अ) रेस गेस्टियाची व्याख्या करा.

ब) गृहीतकांचे प्रकार स्पष्ट करा?

क) काय खोटे ठरवले आहे?

ड) उलट तपासणी आणि मुख्य तपासणी म्हणजे काय?

इ) न्यायवैद्यकशास्त्राच्या कोणत्याही दोन शाखा सांगा.

फ) तथ्य म्हणजे काय/ वस्तुस्थितीचा अर्थ काय आहे?

ग) दस्तऐवज म्हणजे काय?

ह) साथीदार म्हणजे कोण?

प्र. २ लघु नोट्स **(कोणत्याही २)** **(१२ गुण)**

अ) एस्टोपलचा / प्रतिबंधाचा सिद्धांत

ब) न्यायवैद्यकीय पुरावे आणि न्यायवैद्यक पुराव्यांचे प्रकार.

क) कबुलीआणि कबुलीजबाब

ड) इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात राजपत्राबाबतचे गृहीतके.

प्र. ३ परिस्थितीजन्य समस्यांची उत्तरे द्या **(कोणत्याही २)** **(१२ गुण)**

अ) राजेशला खून केल्याबद्दल अटक. खून झाल्यानंतर लगेचच तो पोलिस ठाण्यात पोलिस अधिकाऱ्यासमोर कबूल करतो. तो त्याच्या कबुलीजबाबात त्याने ज्या ठिकाणी शस्त्र लपवले होते ते ठिकाण उघड करतो ज्याद्वारे त्याने खून केला.

१) राजेशचे विधान कबुलीजबाब ठरेल का?

२) कायद्यानुसार कबुलीजबाब कधी प्रासंगिक असू शकतो? स्पष्ट करा.

ASHOKDADA SABLE LAW COLLEGE LIBRARY MANGAON-RAIGAD

X1129YCA577EX1129YCA577EX1129YCA577EX1129YCA577E

ब) मियावर गुन्हा दाखल आहे.

१) गुन्हा केल्यानंतर लगेचच मिया तिच्या घरातून फरार झाली हे तथ्य प्रासंगिक आहे का? तरतुदीसह स्पष्ट करा.

२) ज्या वेळी ती घरातून निघाली त्या वेळी तिला अचानक आणि तातडीचे काम होते ते तथ्य प्रासंगिक आहे का? तरतुदीसह स्पष्ट करा.

क) रुचाने तिच्या ०१/०१/२०२५ च्या आत्महत्या नोटमध्ये, जी दुसऱ्या दिवशी म्हणजेच ०२/०१/२०२५ रोजी तिच्या मृतदेहाजवळ सापडली होती, ज्यामध्ये तिने तिच्या मृत्यूपर्यंत नियमितपणे शारीरिक छळ किंवा मानसिक छळासाठी तिचा पती जबाबदार असल्याचे निदर्शनास आणून दिले आहे.

१) आत्महत्या नोटमध्ये दिलेल्या विधानाला पुराव्याचे महत्त्व आहे का?

२) जर असेल तर, भारतीय साक्ष अधिनियम, २०२३ मध्ये कोणत्या तरतुदी लागू आहेत?

ड) श्री. सोम, डकैतीच्या प्रकरणातील पंच साक्षीदार, पंचनामा वाचून त्यांची आठवण ताजी करतात. पंचनामा सिद्ध झाला नाही आणि म्हणूनच पुराव्यामध्ये तो अमान्य करण्यात आला.

१) श्री. सोम पंचनामा वापरून त्यांच्या आठवणी ताज्या करू शकतात का?

२) श्री. सोम यांनी वापरलेला स्मृती ताज्या करण्याचा नियम सांगा.

प्र. ४ खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही ३). (३९ गुण)

अ) पुराव्याची व्याख्या करा. भारतीय साक्ष्य अधिनियम, २०२३ अंतर्गत कागदोपत्री पुराव्यांद्वारे तोंडी पुरावा वगळण्याचे नियम स्पष्ट करा.

ब) साक्ष देण्यासाठी साक्षीदार कोण आहे? भारतीय साक्ष्य अधिनियम, २०२३ अंतर्गत साक्षीदारांचे प्रकार आणि त्यांच्यासाठी उपलब्ध असलेले नियम स्पष्ट करा.

क) पुराव्याचे ओझे स्पष्ट करा.

ड) प्रासंगिकतेच्या सिद्धांताचे तपशीलवार वर्णन करा.

इ) मृत्यु घोषणा म्हणजे काय? मृत्यूच्या घोषणेचे नियम स्पष्ट करा.

****

X1129YCA577EX1129YCA577EX1129YCA577EX1129YCA577E